

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV

Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
unui comitet de redacție.

Aтелиереle tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA

1838

GHLBARIȚIU

ȘI SFINȚIT DE LUPTULE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU

MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513

Abonamentul anual lei 300 Autorizați și Societăți lei 60
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 23

Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Miercuri 24 Martie 1943

Anul 106

Monumen- tul dela leud

de V. Branisce

Un grup de intelectuali din Ardealul de Nord a luat inițiativa ridicării unui monument funerar pe mormântul lui Artur Anderco.

În leudul Maramureșului, în preajma „Bisericii din Deal” străjuște un mormânt proaspăt. În plină tinerețe și putere de muncă, Artur Anderco s'a întors între mormintele strămoșești.

În țărâna sfințită de moaștele înaltașilor, el s'a înfrățit pe vecie cu pământul, atunci când neamul ar fi avut mai marie nevoe de munca și toată puterea-i de dăruire.

Ca o ofrandă pe altarul implacabilului destin, care l-a curmat în mod tragic frul vieții, prietenii și îndrumătorii au pornit inițiativa ridicării unui monument funerar, menit să eternizeze jertfa lui întreagă.

Fără îndoială, inițiativa aceasta va găsi un puternic răsunet. Sunt prea proeminente personalitățile care au pornit-o și amintirea lui Artur Anderco este prea vie pe pământul Maramureșului, pentru ca ea să nu fie sortită izbândei.

Dar această inițiativă are și o altă semnificație. Mormântul dela leud constituie și pentru noi — nu numai pentru frații rămași dincolo — un adânc prilej de meditare. Vedem iarăși înaintea ochilor costișa dealului, (parcă numai ieri am fi străbătut-o) aluniușul care impresoară biserica și crengile copacilor cu mugurii gata să plesnească. Simțim revenea primăverii ce se apropie, deslușim cîrpiț de pasări. În cadrul acesta patriarhal din preajma bisericii de șase ori centenară, pe unde și-au purtat pașii volveozii din epoca descălecării, unde nu se cîntește nimic, pentru că om și natură — înfrății prin fire invizibile — păstrează nealterat același caracter moștenit din vremi străvechi, gândul nostru smerit găsește un prilej de reculegere.

De acolo, din pacea cimitirului, unde își dorm somnul de veci atâți țărani români, străjeri neclintii ai gliei străbune, ne vine în ceasurile de cumpănă de astăzi o nădejde și un îndemn.

Un îndemn de muncă, cu prețul oricărui sacrificiu, pentru biruința neamului, care a ieșit învingător din toate încercările trecutului, mulțumită urlăsei lui puteri de rezistență.

Citiți și răspândiți

„Gazeta Transilvaniei”

Dr. Valer Branisce

(1869 — 1928)

de I. Bozdeg

În urcușul greu al neamului spre culmea dela care a lunecat, oprirea noastră pentru câteva clipe la cavoul ce adăpostește osămintele marelui luptător naționalist Dr. Valer Branisce este un moment și de reculegere și de înnoire de puteri.

Sindicatul Presei din Ardeal și Banat, reluând drumul luptelor tradiționale, s'a regăsit cu „Astra” și în 20 Martie au îngenunchiat la cavoul din Lugoj unde odihnesc cei mai dârji și încercați luptători ai sacrificiilor noastre de desrobire, spre a-și revizui armele și a lua noi puteri dela ei, cei mai iscusiți meșteri și tehnicieni ai luptelor de atac și izbânzi sigure. Căci în Panteonul din Lugoj își dorm somnul de veci alături, în același cavou: Eftimie Murgu, Coriolan Brediceanu, Dr. Gh. Popovici, Dr. Valer Branisce, alături de care este deschis locul de odihnă pentru Aurel C. Popovici.

A încerca să schițez măcar personalitatea titanului de gândire și simțire politică ardeleană în cadrele unui articol ar fi o impietate și este o greutate care depășește puterea unui umil ucenic condeier, a cărui inimă și mână se sbate neputincioasă.

Am impresia că mă aflu în fața unui uriaș bloc de granit sau de bronz în fața căruia condeierul neputincios nu poate prinde și nu poate schița nici măcar conture.

Gândul meu se transformă deci într'un omagiu de închinare pioasă adus spiritului de jertfe pe altarul Ardealului și al neamului întreg de către cea mai vie energie luptătoare a ultimei jumătăți de veac, a cărui conștiință a

găsit cele mai luminoase căi de a înfrunta vitregia timpurilor cu ascuțitul minții și căldura inimii coborîte în vârful condeielui său.

Valer Branisce a fost convins că drepturile neamului nu pot fi nici comprimate nici ținute în formule măiestrite de natură istorică, ci că ele sunt

DR. VALER BRANISCE
în timpul închisorii din Vaț

înnăscute și trăiesc în conștiința obștească și că le putem câștiga numai cu lupte și jertfe.

Pentru aceasta voința dumnezească întručujează aceste însușiri în acest bărbat de elită, care, ca expresie a neamului său are conștiința menirii

sale și pune în serviciul realizării acesteia toată voința și puterea de muncă până la completa despersonalizare și jertfire totală.

Înțelesul luptei pentru onoarea și dreptul la viață al neamului, — el — ca expresia cea mai fidelă a instinctului de conservare, l-a intuit, și cu uriașa lui putere de prevăzător l-a sugestionat întregului neam ca o linie de conduită, dela care nu s'a abătut singur cu niciun milimetru în întreaga sa viață publică, plătind tribut pentru această ținută cu închisorile dela Vaț și Seghedin.

Loviturile regimurilor nu le-a considerat ca răni personale și ale prezentului ci ca ogașe mari și sigure ce se taie pentru drumul de mână al neamului.

A primit și înfruntat toate atacurile adversarului pe care nu le-a ocolit, ci le-a căutat și provocat, fiind convins că numai prin intensificarea lor aprinde și îndârjește conștiința neamului.

Acest temperament de luptător îl face să schimbe îndeletnicirea de cărturar blând cu spada luptătorului de gazetar și părăsind liniștea creatoare de caracter a catedrei să coboare în arena vâltoarelor și încăierărilor politice.

Inima lui caldă a frământat și încălziț ogorul românesc de pretutindeni, la Brașov prin Gazeta Transilvaniei, la Sibiu prin Tribuna, la Timișoara prin Dreptatea ca și la Cernăuți prin Patria și mai târziu la Lugoj prin Drapelul. Pretutindeni este nu numai un semănător de gânduri și simțire curată românească, ci dărzul luptător care riscă totul: averea familiei, și sănătate pentru triumful crezului național. De aceea și-l revendică și Bucovina și Ardealul și Banatul ca și întregul neam de al său.

Când voința dumnezească încununează cu izbândă luptele și sacrificiile neamului, V. Branisce, ca și marii Patriciani Romani, ia parte la bucuria obștească, dar nu se pierde în ceata gălăgioșilor, nici nu-și întinde mâna

— Continuare în pag. 3 —

F O I L E T O N U L
„G A Z E T E I T R A N S I L V A N I E I ”

Prietenia dintre Alecsandri și Ion Ghica

de N. Georgescu-Tistu

— Urmare —

„Grăește-mi de epoca aceea din tinerețe, când ședeai cu mine în casa părintească din Iași, pe ulița Sfântului Ilie, astăzi numită Strada Alecsandri. Îți amintești pe nedespărțitul nostru tovarăș de locuință, frumosul pudel Caro și fetele ce jucam numeroșilor noștri creditori?”

N'a fost pe urmă acțiune politică și mai ales acțiune culturală, la care cei doi prieteni să nu țină a colabora. O serie întreagă de opere își datoresc existența în mare măsură acestui in-

demn reciproc. Alecsandri precizează într'o scrisoare către Ghica, amintindu-și aceeași vreme când locuiau împreună la Iași: „Prin îndemnul tău am scris și publicat critica mea glumeață asupra Stanțelor epice a răposatului Aristia”...

La revista Propășirea au colaborat amândoi. La revoluția din 1848 au luat parte amândoi, unul în Moldova însă și altul în Muntenia. Iar după, în exil, au căutat să rămână mereu în legătura. Din acea epocă știm bunăoară că Alecsandri voia să trimită revistei Bucovina a fra-

ților Hurmuzachi o încercare de roman a lui Ion Ghica. Din 1855 avem două știri; Alecsandri cere lui Ghica să colaboreze la revista România literară, pe care o publica atunci și în același an se întâlnesc la Constantinopol. Alecsandri venea dela Paris cu gând să viziteze teatrul războiului din Crimeea. Ghica, pe atunci bei al insulei Samos, aducea la Stambul sub pază un haiduc. De acel moment amintește Ghica într'o scrisoare către altcineva: „Ce zi fericită când am întâlnit pe Alecsandri printre ofițerii francezi!”

Cu toată forma literară în care sunt scrise de Ghica cunoscutele Convorbiri economice, numai prieteniei se datorește exagerarea binevoitoare a lui Alecsandri, când declară că a citit din acestea „pe nerăsuflăte 80 de pagini de chestii economice”.

În 1860, poetul scrie din Mircești: „Am promis Doamnei Ghica că voi lucra pentru teatru și că voi pune pe scenă mai multe tipuri, care fac po-doaba catenei Fialkovski și plectiseala

INSTANTANEE

Loja nr. 2

La ultimul spectacol dat de Tănase mă aflam într-o loje vecină cu loja nr. 2, din sala cinematografului „Astra”. Alături, în loja numită, trei dudui tinere se instalaseră comod, odihnindu-și coatele pe balustrada roșie de plus. Doi domni ședea la spatele lor. Toate locurile în loji și pretutindeni erau deja ocupate. Sala tixită de lume. Nu mai vedea un scaun gol pe nicăiri.

Deodată apare un bărbat însoțit de trei femei, dintre care una în vârstă cam de 70 ani, probabil mama lui. Cu greu își fac loc prin mulțime și se îndreaptă spre loja nr. 2. Domnul o vede ocupată. Scoate biletul din buzunar, se mai uită odată la număr crezând că s'a înșelat, dar de fapt nu se înșelase, loja plătită de el purta nrul acesta. Se adresează atunci unuia dintre acei doi domni care ședea răzimați de speteaza scaunului, îi arată biletul și-l roagă să evacueze loja, care probabil din greșeală a ocupat-o. Acesta nu vrea să știe nimic. El și ai lui au dreptul să stea acolo, a fost răspunsul scurt pe care l-a dat.

Omul, care de fapt era în drept, plătitese loja și venise cu familia lui, poate din provincie, cheltuind bani grei ca să vadă un spectacol vesel, omul acesta stătea neputincios, cu femeia bătrână lângă el, la spatele celor cinci nepoțiți din loje, care nici gând nu aveau să se ridice și să plece. Insistă el să înceapă cu binișorul, se rugă de el să elibereze măcar un scaun pentru mama lui. Nu s'a clintit nimeni. Sau credeți oare că una dintre cele trei dudui s'a simțit atinsă de acest apel? O nu. Chicoteau vesele, le amuza probabil incidentul. Le impunea ținuta dărză a celor doi însoțitori galanți, a căror voinicie și tenacitate s'ar fi potrivit bine undeva pe frontul de răzărit.

Dela o vreme, omul cu biletul își pierde și el răbdarea, apucă speteaza scaunului și dete să-l răstoarne pe ocupantul fără drepturi. Acesta la rândul său își arată calitățile musculare, probabil singurele cu care se putea mândri. Scandalul prinse să alarmeze pe cei dimprejur și, de oarece în sală se făcuă intineric și spectacolul începu, omul cu biletul în buzunar cedă și stătu în picioare cu toți al lui până în pauză. La aprinsul lămpilor lupta începu din nou și mai înverșunată. De data aceasta vociferările și scandalul ajunse să plictisească și să enerveze publicul, care începu să cheme poliția. Tot cel cu dreptatea de partea lui a cedat și de astădată asistând în picioare cu membrii familiei sale până la terminarea programului.

Mă întreb: nu există oare în țara aceasta nici un mijloc de-a pune la locul lor pe oamenii din categoria celor cinci ocupanți anonimi ai lojei nr. 2 din sala „Astrei”? Obrazul neamului e prea adesea pălmuit de ei.

În cazul de față un om s'a putut totuși simți măgulit: Tănase.

Ecat. Pitiș

Alexandru Philippide: Floarea din prăpastie

Editura „Contemporană” București. 1942.

de Aurel Marin

În mișcarea literară a ultimelor două decenii, d-l Al. Philippide și-a conturat o precisă personalitate, căreia nu-i lipsește niciunul din atributele care îndreptătesc denumirea de „maestru”.

Poet de adâncimi metafizice, eseuist subtil, interpretând cu egală competență laptele literare autohtone și străine, traducător strălucit din literaturile germană și franceză, d-sa nu e mai puțin prozator de o vigoare excepțională, atât în proza d-sale filosofică și de istorie literară cât și în aceea beletristică.

S'a discutat mult în jurul temei: romanele scrise de poezi, cum s'a discutat, deasemenea, până mai ieri, cu lux de argumente într'un fel sau altul, despre romanele scrise de critici.

Adevărul e numai unul singur, dacă putem spune astfel. Există numai romanele scrise de scriitori sau de diletanți. Poet, critic sau filosof, scriitorul poate adopta proza ca pe cel mai natural mod de exprimare, el fiindu-i, înainte de toate, modul familiar de care cu bună voie s'a lăsat îndepărtat.

Bineînțeles că discuțiile nu sunt lipsite de interes. Poetul revarsă, de cele mai multe ori în detrimentul operii sale, prea mult lirism în proză; criticul e prea analitic, prea didactic. Și totuși, câte derogări dela aceste elementare premise.

Cu atât mai mult va rămânea mai surprins cititorul să constate că „Floarea din prăpastie” e o carte de autentică proză cu cât se va fi așteptat ca ceva din poezia „Visurilor în vuetul vremii” să se strecoare și aici.

Avem a face cu două lungi nuvele, întâia care dă și titlul volumului; a doua „Imbrățișarea mortului”.

Întâia nuvelă, de mari proporții, cuprinde un fragment din viața burghezească.

Ștefan Budu e una din figurile care vor rămânea în istoria literaturii noastre. El reprezintă pe omul mijlociu, în jurul căruia viața își toarce necazurile și bucuriile. În jurul lui, câte personaje reale, meschine.

Iată prezența rece a soției lui Budu, generozitatea amoroasă a Marei, Excelența care acumulează vicile societății, omul de lume Agalidi, aventurierul Emil Racliș sau femeia trădată, Coralia.

Ștefan Budu moare stupid, împușcat de Coralia care l-a confundat cu Excelența.

Un prilej fericit pentru d-l Al. Philippide să arate moravurile dela noi — care sunt și de aiurea — fără atitudine moralizatoare.

Desprindem un singur fragment din care se vede cu ce mijloace ni se prezintă starea de efuziune erotică a lui Budu, insul de mijloc dar dornic de mari experiențe:

„Când o văzu pe doamna Racliș pe neașteptate, își dădu seama că, deși nu se mai gândise la ea decât rar sau

chiar, ca în ultimele zile, aproape deloc, totuși în realitate, undeva, în adâncurile conștiinței lui, imaginea ei, amintirea ei continuase să fie mereu prezentă.

Ceea ce simțea acum la vederea ei, tulburarea pe care i-o stârnea apropierea de dânsa îi dovedea că în realitate el nu încetase nicio clipă să se gândească la ea, s'o păstreze în el, s'o poarte cu el în tot locul și în toată clipa, în viață, în vis, mereu. O văzu acum deodată că se îndreaptă spre dânsul. Se ridică năucit și totuși extrem de lucid, ca într'un vis treaz. Ea îi întinse mâna, el i-o luă, i-o sărută. Ce-i spunea ea oare? Că-i pare bine că-și revevede partenerul, că Emil e oricând gata să-i ofere ocazia să-și ia revanșa. Aș, ce ideie, răspunse el, a fost pentru el o seară neuitată, neuitată...”

Cea de a doua nuvelă „Imbrățișarea mortului” cuprinde o istorisire din care se poate vedea în ce măsură intră neprevăzutul în viața oamenilor.

Costache Brumă, fiul aceluia profesor maniac, austerul Manole Brumă, este ucis de fratele său natural, Nicolae Pană în căderea acestuia din dulapul unde, omorât fără voie de Costache Brumă, fusese înesat.

Figura stranie a lui Nicolae Pană, crezut nebun pe nedrept, se detașează cu o putere fascinantă. Pare că avem a face cu un erou din Edgar Poe

Dar nici problemele care-l frământă pe Costache Brumă nu sunt lipsite de rare semnificații.

Tot un scurt citat ne va lumina, și de data aceasta, asupra virtuților de sobru analist ale d-lui Al. Philippide:

„Tatăl lui, care ar fi vrut poate ca băiatul să-i mostenească pasiunea entomologică, îl ducea uneori în laborator, ridică încetător capacul de pânză metalică de pe una din oalele mari de lut umplute cu pământ în care locuiau arahnidele, cu niște clește fine apuca de un picior pe un păianjen, îl ținea sub o lupă groasă și chema pe copil să se uite, arătându-i cu o vergea subțire de metal filierele prin care ies firele mărunte și cleioase ale pânzei, cei opt ochi mărunți, colții, găurelele plămânilor.

Sub lupă, trupul catifelat al păianjenului apărea monstruos, acoperit de peri groși ca niște țepi. Copilul închidea ochii. Noaptea, se visa în cușca scolopendrelor, se simțea furnicat de mii de picioare subțiri, gădilat de antene și înțepat de colți otrăviți”.

„Floarea din prăpastie” și „Imbrățișarea mortului” sunt două nuvele care pot servi ca modele ale genului. Scrise cu o sobrietate de expresie care dă acea noblețe particulară scrisului d-lui Al. Philippide, ele aduc mărturia unei maturități creatoare de primul ordin.

Dela aceste nuvele și până la romanul social de largă respirație, până la comedia de moravuri, nu e decât un pas.

Predici în pustiu Apelul Sibian

Marele nostru Ierarh dela Sibiu a lansat o chemare pentru ajutorarea celor „rânțiți, orfani, refugiați și pentru cel lipsiți și năpăstuiți”. Colecta se va încheia în vinerea Floriilor.

Ideea nu este nouă, doar de atâtea ori în trecutul nostru sbuciumat, biserica noastră a călăuzit asistența publică, a făcut opere de caritate, a ușurat pe cei bolnavi, săraci și năpăstuiți. Altceva este nou și mă bucur că, o idee a mea a fost acceptată. Anume am făcut de mai bine de un an propunerea, ca să preluăm și noi, sub o formă însă ortodoxă, ceea ce Național-Socialismul german numește *Eintopfsonntag*, adică duminica unui singur fel de mâncare și toată economia rezultată din această masă simplă să fie vârsată asistenței publice.

Formula ortodoxă a fost găsită. Fiecare vinere din acest post, se va posti post negru peste tot unde există Asociația religioasă Oastea Domnului și economia se va vârsa la această colectă a I. P. St. Mitropolit Nicolae. Dar oare numai cei din oastea Domnului sunt creștini buni? Dar oare membrii F. O. R. nu sunt animați de aceleași credințe? Dar oare membrii „Astrei”, fie ortodocși, fie greco-catolici, nu au și ei aceleași îndatoriri față de neam? Oare cui îi strică un post negru de 24 de ore, când știut este, că și din punct de vedere medical nimica nu este mai recomandabil pentru o bună sănătate și funcționare a stomacului decât o odihnă săptămânală de 24 de ore? Oare nu știe încă toată lumea că educația tării sufletești, educațiunea morală a caracterului începe tot prin post negru de 14 ore, care este o armă minunată și a sufletului, după cum dușul rece este o armă minunată de oțălire a sănătății fizice.

Pe vremea Mântuitorului țărișoarele diferite abia aveau câteva sute de mii de oameni, iar războaiele erau purtate de armate care rareori încreceau un număr de câteva mii de soldați. Acuma și țara cea mai mică are multe milioane de locuitori și războaiele sunt purtate de armate cu cifre fantastice, atingând 15—20%, din populațiunea totală, deci armatele sunt azi după cum știm cu toții de câte 15 până 20 de milioane de fiecare tabără.

Nici Mântuitorul divin nu s'ar mai putea mulțumi pentru acoperirea atâtor suferințe omenești de azi cu darul văduvei și al vameșului. Asistența publică trebuie să cuprindă întreaga neamul, să ajute și tu și fiecare, ca la rândul tău să ai și tu ajutor. *Postul negru de vineri este marea anticipație a organizației de asistență, care trebuie să vină, vârsând economia fondului de ajutor public, căci cu pilde izolate de măriniemie nu se mai pot pansa rănilor nenumerate. Cu cât mai repede și cu cât mai mulți vom îmbrățișa această idee cu atât mai bine pentru neamul nostru. Ne va ajuta și bunul Dumnezeu cu un ceas mai curând să ne vedem țara reintregită.*

Dr. M. Suciu-Sibianu

Camerii. Te rog să-i vestești că le-am dat gata”.

E posibil să fie adevărată afirmarea că din îndemnul lui Ion Ghica a scris Alecsandri celebrele piese „Despot-Vodă” și „Fântâna Blanduziei”. Manuscrisul primei piese a fost dăruit Academiei Române de către Ion Ghica. Se știe apoi că Ion Ghica a fost toată viața un mare amator de teatru și, ca director general al teatrelor, a sprijinit mult repertoriul național, chiar pe autori mai mărunți, ca un Grigore Ventura, ori Olănescu-Ascanio. Tot din corespondența dintre cei doi amici știm că Ion Ghica a cerut lui Alecsandri să compună un „Imn către Coroană” spre a fi cântat la 10 Mai la teatru și mai știm un fapt cu totul mișcător: pentru premiera *Fântânei Blanduziei* care a avut loc la 22 Martie 1884, Ion Ghica, pe atunci ministru plenipotențiar al României la Londra, în vârstă de 68 ani, n'a pregetat totuși să vină anume la București ca să asiste la reprezentație și să cheme, împreună cu Ion C.

Brătianu și C. A. Rosetti, toată lumea noastră de cultură să ia parte la sărbătoare.

Tot în această vreme cât a stat la Londra, Ion Ghica, printre gravele ocupații politice, a găsit timp să se ocupe și de traducerea unor opere de Alecsandri, pe care-l dorea cunoscut și în străinătate.

Ce sacrilegiu socotea Ghica orice atingere adusă operei lui Alecsandri se vede din începutul unei scrisori din 1881 către acesta. Povestind glumeț c'a citit în ziare niște atacuri aduse de un Ovreiescu sau Elinecu lui Insuși, precum și marelui poet, se indignează: „Bine, pe mine ca pe mine, că sunt un biet muritor ca toți muritorii, dar pe tine [să te atace]! Acestea toate pentru că nu le-a plăcut *Pepelea*! D'apoi a cui e vina?... Cum să cerem dela niște bieți venetici, veniți în țara asta bună și mănoasă după un codru de pâne, să fie ei mișcați de legendele românești, de suvenirile copilăriei noastre, să le placă doinele zise cu fluierul ciobanului,

să se înfioreze de muma pădurii, să se teamă de Smeu, să guste basmele cu care ne împăca mama Ilinca...”

Numai politica, aceea care a învrăbit atâtea amar de vreme pe unii contra altora, și din cei mai buni fii ai patriei noastre, a isbutit să răcească un timp relațiile dintre cei doi prieteni. Domnitorul Ioan Cuza n'a avut dela început încredere în Ion Ghica. Alecsandri, care era bun prieten cu Domnitorul, a stăruit pe lângă acesta în favoarea lui Ghica. Cuza s'a lăsat convins și astfel Ghica a putut fi ministru și chiar prim-ministru sub domnia lui. E incontestabil că-și merita locul.

Ion Ghica s'a dovedit un abil om politic, deși încrederea lui din tinerețe în puterea și ocrotirea Turcilor fusese infirmată de evenimentele ulterioare. Ghica avea însă dreptate — azi mai ales o simțim cu toții — să caute un sprijin, fie el și la Turci, împotriva puhoiului moscovit, care amenința să înnece neamul românesc. Prin toată acțiunea lui fanatică, neîntreruptă, im-

potriva Rușilor, în care vedea, contra multor miopi de atunci și până în preajma vremurilor noastre, pe cei mai mari dușmani ai poporului român, Ion Ghica rămâne un precursor merituos al directivelor sănătoase în politica noastră externă.

Dar să ne întorcem la Cuza. Domnitorul avusese o justă intuiție, neîncrezându-se în Ion Ghica. Acestuia nu i-a plăcut felul de a domni al lui Cuza, mai ales la urmă, prin lovitură de stat și a contribuit mult la detronarea Domnului. Alecsandri, care ținea la Cuza, a suferit mult și corespondența dintre el și Ghica s'a rărit.

— (Va urma) —

NOI nu avem subvenții dela nimeni.

Ceva despre mitropolitul Andrei Șaguna

de Nicolae Albu

1848 în Ardeal. Pentru noi, mai mult decât un an istoric: ieșirea în larg, afirmarea individualității noastre ca neam. Un răspuns străduințelor îndelungate, sub o altă formă, a Școlii ardelen. Participarea hotărâtoare a marelor țărănești la actul de vâltoare din 48/49, prin care se spera a smulge destulului mai multă dreptate neamului românesc, dă revoluției Românilor din Ardeal un mare prestigiu. Al. Papușlian, cronicarul și istoricul veridic al acestui an, Gh. Barițiu și, cu ei, toți cărturarilor noștri ale căror condeie au prins total sau numai fragmentat marea cloacă care a dus la ruperea zăgazurilor, nu numai dintr'un îndemn al inimei ci și slujind adevărul, și-au plecat fruntea, recunoscători, asupra unor nume intrate demult în patrimoniul național. Dar gestul de izbăvire s'a săvârșit prin gloatele satelor conduse de tribuni, vicetribuni și centurioni, preoți, dascăli și țărani deștăinici. Apelul lor nu l-a făcut nimeni. O atenție sinceră, din care transpiră o mare dragoste pentru cel din mijlocul cărora s'a ridicat, sunt rândurile cu care își încheie volumul de „Memorii” din anul 1848/49, Vasile Moldovan, fostul prefect al Legiunii a III-a (cuprinzând satele dela Iernut până la Cetatea de Baltă): „Închin aceste rânduri — scrise cu condeia mușcată în suferințele unui popor prigonit și nedreptățit de secol — celor 40.000 de mucenici, care și-au jertfit viața pentru drepturile și libertatea neamului lor, și care din sacra lor cenușă ne strigă cu ardoare: „Români, puneți-vă încrederea în voi înșivă!”

Despre Vasile Moldovan, am mai vorbit și vom mai avea prilejul să vorbim în paginile „Gazetei”, pentru care el a avut o deosebită prețuire. Se pare, era cel mai tânăr prefect de Legiune, din câți avea Avram Iancu. Din dragostea mare pe care i-o purta Iancu, l-a făcut, după victoria dela Cernița, secretar al său. Câteva acte scrise de Moldovan și contrasemnate de Iancu, pe care, la timpul său, le vom reproduce și aici, o dovedesc în deajuns. De aceea, orice ar scrie Vasile Moldovan în legătură cu acest mare an, nu poate fi decât adevărul nealterat, exprimat direct. Pentru a ilustra această calitate a sufletului său, dăm un amănunt. Vasile Moldovan era unit. Prin anii ultimei ai vieții sale, un istoriograf și distins cărturar unit, i-a cerut informații asupra rolului avut de Șaguna în revoluția dela 48/49 și asupra atitudinii sale politice în epoca absolutistă. I-a răspuns. Rândurile lui Vasile Moldovan sunt și astăzi în măsură a face lumină asupra unor chestiuni pe care unii n'au ajuns să le limpezească. Motiv destul de puternic pentru a impune publicarea ei. Scrioarea n'are nici loc, nici dată. Însă locul îl știm: V. Moldovan, era, prin 1850, directorul „Sedriei orfanale” din Dicioșmărtin, orașel lângă care își cumpăraseră și o mică moșie (în com. Boziș și unde e și înmormântat). Aici și-a trăit 3/4 din viață. Dar să-i dăm loc scrisorii:

„Stimate Domnule!

„La epistola din 3-a l. c. vă răspund cam târziu, din cauză că nu mă pot lăuda cu deplină sănătate, nu ar fi

târziu și peste timp mai îndelungat când aş avea a vă prezenta un operat (face aluzie la „Memoriile” lui apărute prin îngrijirea lui Traian H. Pop la A. Mureșianu Brașov 1895 N. N.), pe baza cărui vă puteți desvolta un act istoric vrednic a sta față cu oricărui critic; însă trebuie să mărturisesc, că eu nu sunt competent a intra în discuțiunea unor lucruri, din care unele deja au trecut în domeniul istoriei și pe care contimporanii le-au primit și legalizat cu consimțământul lor, iar unele sunt acoperite cu un văl nepătrunzibil, și poate că vor intra în mormânt împreună cu actorii din acele timpuri.

Ce activitate a desfășurat Șaguna 1848 ar fi chiar ridicol a o mai descrie și desfigura acum când aceea o au descris Papușlian în istoria sa, ca unul care nu numai a participat în ceea adunare, dar a fost așa zicând conducătorul și sufletul ei.

Eu citesc Tribuna, nu văd însă nimic din tendințele de care tmi pomeniți. Știu că acele 16 puncte le-au redactat Laurianu, și Jurământul Bărnăuțiu în lo uința lui Andrei Pop care era atunci Studio:um Prefectus în Seminarul din Blaj, să fi luat și Șaguna parte la acestea, nu știu, nici nu am putut ști, căci ca om tânăr (era student teolog. an. II N. N.) nu am avut intrare în sfera bărbaților care decideau în cauze momentuoase.

Destul, că a detrage lui Șaguna pe astă cale, ar fi lupta în contra morilor de vânt. Că neunții adoriază pe Șaguna nu e minune, pentru că el a reorganizat biserica sa și a creat epocă întrânsa, a lucrat atât, cât poate afară de Samuil Clainu nici unul mai mult pe terenul bisericesc, și dacă nu nutria în pieptul său ură confesională la care a fost împins și provocat și din altă parte — trebuie vrând nevrând să-l dăm ce l se compete.

Cum că votul separat din 1865 ar fi actul lui Șaguna, mi-a fost povestit Dr. (Ioan) Rațiu din Turda, că toți deputații români, cu Metr. Șulțiu în frunte s'au fost decis a protesta și a părăsi dieta, ca Ungurii în 1863, Șaguna însă demonstrând lui Șulțiu că este vola Majestății Sale, căreia opunându-se ca consilier intim al Majestății va avea a-și petrece zilele ultime într'un monasteriu.

Metr. Șulțiu, bătrân și slab de nervi s'a înfricat și în ziua următoare, cu ulmire au aflat toți deputații că Șulțiu s'au lăpădat de solidaritatea concepută și așa s'au alăturat cu toții la votul separat proiectat de Șaguna.

Despre neprezentarea Iancului la Împăratul circula mai multe versiuni, dar nici una nu poate sta față cu critica istorică; pentru aceea nu le mai pomenesc.

Știu că Șaguna nu a simpatizat cu Axente, din cauză — precum se vorbește — a aroganței provocatoare a acestuia din urmă, desfășurată odată chiar în casa lui, dar să îl fi numit Răuber nu am auzit.

Scrioarea se încheie aici. Demn, sincer, neinteresat, Vasile Moldovan, după cum vom vedea și din alte scrisori, nu admitea înșinuări sau... naționalism disimulat. Așa l-a fost scrisul, așa l-a fost viața.

HORIA ANFÜHRER.

DER WALACHISCHEN REBELLEN.

maler von 1848/49 in der Walachischen Waldung gefangen genommen worden.

Dr. VALER BRANISCE

(1869—1928)

— Continuare din pag. 1-a —

după coroana de lauri, ci trece de pe terenul de luptă pe cel al creațiilor și realizărilor firii sale de cărturar luptător.

Muncii și spiritului său de organizare se datorește, în toată celei mai viitoare răsturnări ardelen, tiparul cel mai frumos al sufletului românesc: organizarea vieții școlare și culturale pe ruinele unui trecut mașter în fruntea căreia așează cununa visurilor și sbuciumărilor sale: *Universitatea Daciei superioare din Cluj*.

Răsplata muncii sale n'a căutat-o, iar ingratitudinea obștească a făcut din el pe cel dintâi mare ostracizat al neamului ca și din harnica lui tovarășe de lupte și suferințe Maria Dr. V. Branisce o mare uitată a neamului.

Din cavoul dela Lugoj Dr. Valer Branisce a zămbit iertător de fericirea drep-

tății împlinite a neamului și a iertat încă în viață pigmeilor toate săgețile îndreptate contra sa, până mai dăunăzi, când fruntea lui senină s'a încrunțat din nou, și din pleoapa întredeschisă trimite raze de îmbărbătare celor buni și fulgere de pedepsire contra celor ce s'au abătut din gloriosul drum.

Ne-am plecat genunchii la mormântul său nu numai ca omagiu, ci ca jurământ sfânt.

Societatea junilor Bătrâni Brașov-Tocile își va ține adunarea generală în 28 Martie 1943.

Abonaților

le aducem aminte că nu trăim din subvenții.

Apărarea pasivă

Comandamentul Zonel A. P. Brașov, reamintește tuturor cetățenilor care sunt încadrați în formațiunile de A. P. și care au primit:

1. Ordine de serviciu cu dungă cafenie dela Zona A. P. Brașov.
2. Înștiințări speciale dela Primăria Municipiului Brașov și Compania Pompieri Militari Brașov.
3. Înștiințări speciale dela Serviciul Sanitar al Prefecturii județului Brașov, contrasemnate de Zona A. P. Brașov.

Că au următoarele obligațiuni atât ziua cât și noaptea:

1. Atunci când prin aparatele de „Radio” aud preavizul: „Din motive de apărare antiaeriană, emisiunea încetează” vor lua următoarele măsuri:

1. Se vor echipa.
2. Își vor lua masca contra gazelor, acei care au proprietate.
3. Își vor pregăti alimente pentru o zi.

4. Vor pregăti vehiculele auto, caii și căruțele destinate pentru formațiunile A. P.

5. Vor pregăti hrana pentru animale și combustibilul auto pentru o zi.
6. Astfel pregătiți vor fi atenți la semnalul de „ALARMA”.

II. La semnalul de „ALARMA” dat prin sirenele Municipiului și ale fabricelor, în fuga cea mai mare, se vor duce la locurile fixate în ordinele de serviciu și în înștiințările speciale.

Nerespectarea acestor obligațiuni atrage aplicarea sancțiunilor prevăzute de legea A. P.

Din lumea largă

Dinții animalelor vertebrate.

Un exemplu uimitor pentru nașterea unui organ prin schimbul funcțiunii îl dau dinții animalelor vertebrate. Conform cercetărilor făcute de Dr. G. v. Frenkenberg din Hanovra, dinții lor au originea în dinții de piele pe care rechinii îi posedă încă și astăzi. Acești dinți care servesc ocrotirii corpului și nu mușcatului, și care formează caracteristica pielei de rechin,

au trebuit să se mărească foarte puțin în gură, pentru a-și schimba funcțiunea, ceea ce este iarăși evident tocmai la rechini. În clasa animalelor vertebrate dinții au suferit cele mai ciudate transformări ale aspectului și funcțiunii. Există dinți, colții, care la unele animale se desvoltă atât de mult, încât îi jenează, de pildă la phacocor, un fel de porc mistreț din Africa de Sud. În alte cazuri dinții au devenit un fel de piepteni și servesc curățeniei. La șerpi dinții otrăvitori au devenit adevărate ace de injecție. Iar la morse colții servesc pentru a ajuta la urcarea pe sloiurile de ghiță.

Poezia lui Andrei Mureșianu

Considerațiuni preliminare

de **Olimpu Boișoș**

— Urmare —

Versul este și de astădată fluent dela un capăt la altul al poeziei, ritmul perfect, imaginile plastice. Nimic de umplutură, fiecare strofă aduce elemente nouă, toate deopotrivă contribuind la reliefarea ideii centrale. Niciun cuvânt nu supără auzul, nicio siluire a gramaticii; limba este neaoșă, viguroasă. Impresia este puternică. De aceea imnul acesta nu a fost exceptat de niciunul din criticii cei mai exigenți, cu toate că tema lui are și ea un vădit caracter politic.

În aceeași perioadă a orizontului înscenat și a marilor perspective de viitor, Mureșianu a mai scris cu temă politică poezia *15 Mai 1848*, cu mult inferioară imnului, pe care îl repețim în anumite elemente.

În schimb, în anul imediat următor (1850) el a publicat două poeme patriotice care sunt printre cele mai semnificative din categoria aceasta. Întâia poartă titlul *Un devotament Familiei Hurmuzachi*, dar ea nu este numai un omagiu adus ilustrei familii bucovinene, cum s'ar putea bănuși, ci un protest și o nouă formulare a revendicărilor naționale. Era momentul acțiunilor diplomatice, menite să întregescă acțiunea războinică a anilor revoluției și să culeagă rezultate pozitive: dreptatea românească.

Problema este pusă în termeni categorici, dela început,

Torenți grași de sânge român, ne-
[vinovat,
Ce-au curs întru speranță că răul va
[s'aline
La populus ce plere în foc pentru
[mpărat,
Cer dreptă răsplătire, în cer și pe
[pământ,
In faptă, în ființă, iar nu 'n deșert
[cuvânt.

În perioade la fel de ample, impecabile ca versificație, se arată apoi atât sacrificiul făcut de poporul român, eroismul său, cât și dorul lui de libertate. Poetul așteaptă cu încredere împlinirea dreptății, fiindcă el crede în Pronia cerească și năzuiește să transmită și populusului său această încredere. Iată cele trei strofe de frumos elan care exprimă acest puternic sentiment:

Așa e, Providența, la care el se'nchină,
I-a 'ntins pururea scutul și mâna de-
[ajutor.
De n'a pierit Românul când nu vedea
[lumină,
Când simțul libertății era ucigător,
Acum, când tirania se sbuciumă 'n dureri,
Tu, bravule Române, mai crezi că o
[să pieri?
De n'a pierit Românul când oardele
[barbare
Veneau ca și lăcuste în agrii semănați,
Tâind fără de milă, răpind fără cruțare,
Lipsind pe fil de tată și pe surori de
[frați,

Acum, când brațu-ți ager în lume-i cu-
[noscute,
Tu, bravule Române, mai crezi că ești
[pierdut?

De n'a pierit Românul, când trei se
[obligară,
Prin bule rușinoase, cu negru jurământ,
Să-l țină în sclavie, a duce zile-amară,
Lipsit, precum de drepturi, așa și de
[pământ,
Acum, când Carta nouă pe toți îi face
[frați,
Voi singuri să vă temeți că veți fi
[lăpădați?

Abia la urmă se îndreaptă poetul spre frații Hurmuzachi, implorându-i să ia conducerea acțiunii pentru realizarea dreptății românești, „pe drumul legiuit“, adică cu armele unei ere de pace:

Pășii dar înainte, voi Grachii Ro-
[mânilor,
Bărbați în grai și faptă, cu spirit de
[Roman,
Voi, Frații Hurmuzachi, tezaur tinerimii,
Aleși de Providență să bateți pe duș-
[man
Cu armele dreptății, pe drumul legiuit,
Și credeți c'al vost' nume în cer va
[fi mărit!

Asemenea lui Avram Iancu, vișorosul bard al revoluției credea acum în lupta câștigată pe cale juridică, „cu armele dreptății“. El dă dovadă și de astădată de justa intuire a istoriei, pe care o evocă în momentele ei semnificative, — fie pozitive, fie negative, din punctul de vedere al destinului populusului român.

A doua poezie, oda *Către martirii români*, este mai puțin reușită din punct de vedere artistic și credem că pe nedrept a fost socotită printre poeziile cele mai valoroase ale lui Andrei Mureșianu. Căci oricât de frumoasă, tema singură nu poate justifica o apreciere favorabilă, ci trebuie să ținem seama și de realizarea ei artistică. Iar aceasta lasă de dorit în cazul de față. Poetul nesocotește accentul firesc al cuvintelor și din cauza aceasta ritmul este defectuos, apoi întrebunțează numeroase expresii caduce, astăzi perimate, și cuvinte cu aspecte locale, nu dintre cele mai frumoase. Doar întâia strofă are farmec poetic, dar întâia ei imagine este o repetare din poema precedentă.

Dormiți în pace, umbre, martirii Ro-
[mânilor,
Ce-ați Ingrășat pământul cu sânge de
[eroi:
Bătrâni cărunți cu vază, voi floarea
[tinerimii,
Ce 'n lupte sângeroase căzând v'ați
[rupt de noi!

— Va urma. —

Istoria Bisericii Sf. Nicolae din Scheii-Brașovului

Vol. I. 1292—1742.

Vestim cu bucurie pe toți cititorii noștri că, cea mai veche biserică din Brașov, ctitoria marilor voievozi din Principate și focarul spiritual al Românilor de pretutindenea, își va avea săptămânile acestea tipărită istoria ei din cele mai vechi timpuri până în veacul al XVIII-lea.

Modestul dar conștițios și mîgălosul cercetător al trecutului Brașovului, profesorul **Candid C. Muslea**, ne va da o nouă satisfacție sufletească prin cele peste 300 pagini și 78 ilustrațiuni care formează conținutul lucrării. În urma atâtor studii și documente

istorice publicate asupra slujitorilor acestei sfinte biserici, d-l **Candid Muslea** este cel mai bun cunoscător al istoriei acestei biserici, de aceea lucrarea d-sale trezește pretutindeni cel mai viu interes.

Anticipăm titlul capitolelor: „Brașovul și Românii din Scheii-Brașovului: Originea, ocupațiile, viața și portul lor. — Biserica Sf. Nicolae dela protopopul Mihail până la prof. V. Grid (1665—1700). Dela protopopul Grid până la moartea conținarului Radu Tepeș II. 1700—1742“, spre a satisface măcar în parte justificata curiozitate a oamenilor de știință.

Dorim ca d-l **C. Muslea** să se bucure de cea mai aleasă putere și sănătate spre a-și putea duce la bun sfârșit opera începută.

Cum înțelegem jertfa creștină?

Lucrarea *ejevei VASILIU MARIETA* clasa VI Liceul „Principesa Elena“ prezentată în 4 Februarie 1943 la concursul de religie inițiat și organizat de Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române.

Lucrarea a fost distinsă cu premiul I.

Stând ingenunchiată, pe podeaua rece, în mijlocul unei biserițe, în fața icoanei Maicii Domnului, sau a Domnului nostru Isus Hristos, rugându-te fierbinte Celui de Sus, un suflu de credință, de supranatural, te înconjoară din toate părțile, îți intră în adâncul sufletului și îți innobilează sentimentele. Prin razele de lumină ce pătrund prin ferestrele înguste, în flacăra lumânărilor ce pâlpăie mornit în sfeșnice, picurându-și încetșor ceara galbenă, în icoanele care reprezintă sfinți din alte vremuri, peste tot și se pare că stăpânește morala blândă a lui Dumnezeu, peste tot simți înconjurându-te o putere mistică, puterea Celui Atoatecreator. Și din negura veacurilor îți răsar în amintire povești de mult auzite, ce spun în susur de basm, povestea adevărată a Celui ce a fost trimis pe pământ, de Tatăl, să-și dea trupul său jertfa pentru mântuirea oamenilor. Amintirile se încheagă, se întregesc cu altele noi, ce răsar din adâncurile sufletului și rămân cu ochii mari deschiși pe chipul Celui ce a pățit și a suferit pentru întreaga omenire. Icoana și-l înfățișează cu fruntea înșăngerată, cu picioarele și mâinile pironite în cuie, într-o atitudine de extaz, cu ochii ridicați spre cer și având pe față înscrisă o lumină de bucurie, bucuria și mulțumirea că a putut prin jertfa trupului său să mântuiască o întreagă lume.

Privindu-l, înțelegi cu ochii sufletului, o lumină și o cale nouă răsare în sufletul tău și îți dai seama că jertfa Lui Isus este cea mai sublimă, cea mai măreață jertfă, ce s'a înfăptuit pe acest pământ. Suferințele Mântuitorului, sunt suferințele, nu ale unui Dumnezeu, ci ale unui om, în care sunt intruchipați toți oamenii cu păcatele și defectele lor; prin jertfa Sa Isus, nu numai că a mântuit lumea, dar a dat o pildă vie, a concretizat în suferințele sale toată învățătura religiei creștine, arătând creștinilor drumul unei vieți noi, de abnegație și iubire de aproapele.

Și într'adevăr, de-a-lungul veacurilor furtunoase, în timpurile de pătimire pentru bieții creștini, mulți, nenumărați, au fost aceia care au dat tru-

pul lor jertfă pentru biruința religiei creștine. În primul rând apostolii și ucenicii Mântuitorului, apoi toate figurile de sfinți, ce au pățit pentru aceeași idee măreață, și în sfârșit toți creștinii din primele veacuri ale creștinismului, care-și făceau rugăciunile strănși în catacombe și erau arșiși răstigniți în circurile romane pentru plăcerea unor oameni fără suflet și Dumnezeu, toți și-au jertfit viața și bunurile trecătoare pământești.

Pentru ce au făcut aceasta? Nu le-a fost teamă? De unde au avut puterea sufletească, necesară unei astfel de hotărâri, a unei renunțări a tot ce este pământesc și poate la o feicire vrem'nică? Taria le-a dat-o Cel desus, credința nestramutată, îndărjită că numai credința creștină e cea adevărată și că bravura lor va fi răsplătită prin fericierea unei vieți viitoare.

Jertfele acestea, pe care le cunoaștem din istorie și religie, sunt uține față de cele care au rămas îngopate în pulberea amintirilor, față de acele mii de jertfe rămase necunoscute, care totuși contribuie la încheagarea unui înel.

Văzând dar măreția jertfei creștine, ne dăm imediat seama de marea deosebire dintre ea și celelalte jerte, cum ar fi cea păgână, sau cea pentru o oarecare cauză politică.

Jertfa creștină a netezit calea unei vieți noi pentru omenire, a deschis porțile unui lăcaș sfânt, creștinismul, religia creștină, sădind în sufletul oamenilor sentimente înalte și nobile. Vieța jertfită, sângele atâtor creștini, n'a curs în zadar, căci din el s'au plămădit razele vieții creștinești, bună, blândă și plină de fapte sublime.

Astăzi, în timpurile acestea de restriște, când plânge inima țării clunțite și lacrimile a mii de mame udă pământul țării noastre, jertfa creștină ne apare în toată măreția ei, căci toți căți mor pe frontul de luptă din rășărit, vărsându-și sângele pe meleguri bolșevice, mor pentru ideea creștinismului, pentru apărarea religiei creștine, de aripa neagră a unor păcătoși ce vor să pângărească altarul celei mai frumoase religii de pe pământ.

Mica lor jertfă va contribui, împreună cu cele trecute, din depărtarea secolelor, la marea jertfă creștină și va sta pildă vie și înălțată, urmașilor și tuturor creștinilor, ajutând la înrădăcinarea cât mai adâncă a creștinismului, în sufletul oamenilor neputincioși și muritori.

Conferințele pentru muncitori

organizate de

Asociațiunea culturală „Astra“ și Muncă și Lumină

La 14. III. 1943 D-1 I. Gârbacea, Profesor univ.: **Prețurile pieții și motivele fluctuațiilor.**

Filme culturale.

Jurnal sonor, Lupta pentru pâne (380 m.) Recolta germană în conserve (330 m.)

La 21. III. 1943 D-1 Dr. Suclu Valentin: **Rostul și importanța asigurărilor sociale.**

Jurnal sonor, Atellerele germane (500 m.) Expoziția din München 306 m., 1931.

La 28. III. 1943 D-1 Dr. Colbazi Emil medic: **Apărarea contra bolilor venerice.**

Jurnal sonor, Sănătatea nu este ceva întâmplător (353 m.) Lumină, mai multă lumină (557 m.)

La 4. IV. 1943 D-1 Dr. Căliman Nicolae: **Gospodăria model a muncitorului și sănătatea lui.**

Jurnal sonor, Copiii noștri, viitorul nostru, (384 m.) Tineretul muncește. (591 m)

Funcționar priceput și des-
toinic,
nemobilizabil, licențiat al Aca-
demiei Comerciale, având la bază li-
ceul Comercială caută Fabrica de
Hârtie „LETEA“ Zărnești jud. Bra-
șov pentru un post de viitor.

Ofertă și copii de pe acte la
Direcțiunea Fabricii.

De vânzare o casă în comuna
Satlung pe strada
Principala, compusă din patru camere
și bucătărie, pivniță și grădină cu pomi
fructiferi, apă în curte și instalație
electrică.

Informații la biroul Tipografiei
„Astra“, Str. Lungă No. 1.

Comemorarea dela Lugoj

Sindicatul Presei Române din Ardeal și Banat și „Astra” Bănățeană se închină memoriei lui Dr. Valer Branisce

La 1 Ianuarie 1943 s'au împlinit 15 ani dela moartea lui V. Branisce, marele luptător naționalist și bărbat politic, moment ce a scăpat neobservat și nerelevat de opinia publică, deși în aceste și pentru aceste vremuri evocarea excepționalei personalități este un adevărat program de luptă și de atitudine românească.

De aceea a fost fericită ideea Sindicatului Presei din Ardeal și Banat când, în greaua fază a svârcolirilor noastre, înțelegându-și marele rol ce are de îndeplinit a poposit și și-a stropit amele de luptă cu apă vie scoasă din cel mai sănătos și fecund izvor românesc, din inima lui Valer Branisce.

La mormântul lui V. Branisce

În ziua de 20 Martie, după masă la orele 5 d-l președinte al Sindicatului Sebastian Bornemisa, împreună cu reprezentanții Sindicatului, prezenți la comemorare și d-l Dr. C. Hagea secretarul general, au făcut, însoțiți de Dr. Peteanu, președintele „Astri” și alți intelectuali în frunte un pelerinaj la cavoul marelui defunct, unde au depus o frumoasă sunnă, dar mai ales au tresărit în apropierea osâmintelor marelui înaintaș.

În sala teatrului Grozăvescu

La orele 9 seara în sala Teatrului „Tr. Grozăvescu”, în fața unui public foarte numeros și de o finută profund religioasă, s'a făcut comemorarea.

Între înalții oaspeți am remarcat pe I. P. S. S., Episcopul Ventamin al Caransebeșului, d-l prefect Col. Utză, d-l primar al orașului, șefii autorităților civile și militare, canonicii Dr. Brânzeu, Paveloni, Bălan, protopopul Dr. Suciu, Dr. Gh. Dobrin, tovarășul de lupte și suferințe, Dr. Vasile Al. fostul redactor al „Drapelului” din timpul închisorii dela Seghedin și alți numeroși intelectuali și meseriași.

Într'o liniște impresionantă corul „I. Vidu” de sub conducerea d-lui prof. D. Stan cântă „Adusu-mi-am aminte” de C. Porumbescu.

Cuvântul d-lui Sebastian Bornemisa impresionează adânc prin sinceritatea și dinamismul motivării și a programului de luptă ce și-l repetă Sindicatul în fața marelui maestru al condeiului gazetăresc. *Românul are înăscută dragostea de neam și pământ pe care le apără cu lupte și jertfe.*

Au fost extrem de duloase amintirile prof. Dr. Dim. Cioloca fost prim-redactor al „Drapelului” și primul tovarăș de muncă a lui Branisce la Patria din Cernăuți.

A reamintit scene și atitudini impresionante din trecutul marelui bărbat.

Dr. Aurel E. Peteanu în numele „Astri” și societăților culturale a evocat figura și activitatea din Lugoj, cum și momente mari din această epocă.

Conferința d-lui Dr. Aurel Buteanu vice-preș. Sind. Presei din Ardeal și Banat a fost o revelație plăcută și bogată în date și dovezi despre atitudinea Titanului gândirii politice românești. D-na a arătat cât de perfect întrunea sufletul lui Branisce calitățile marilor bărbați politici și cât de admirabil și armonios și le-a întruchipat în suferințele sale și în înfăptuirile crezului său pe timpul cât a condus soarta școlilor

Intrați în joc

acum la clasa 2-a
TOT CU 400 LEI
Nu este prea târziu!
Amănunte la colectori.

LOTERIA DE STAT PE CLASE

Tragerea la 28 și 29 Martie 1943

LA FUNDATIA CAROLI I

din Ardeal și Banat. A arătat și ingratitudinea contimporanilor izvorită din teama de această uriașă minte care pe atâția i-a umbrat și i-a dovedit prin reflexele sale de simple marionete și instrumente neputincioase.

D-l prof. Aurel Peta a citit „Rețetă pentru jurnaliști” — o amintire a lui V. Branisce.

Au citit apoi din opera lor d-nii: Gr. Bugarin, talentatul poet bănățean, ale căruia versuri și dedicații lui V. Branisce i-au adus furtunoase aplauze.

D-l Copilu-Cheatră a fost sincer, masiv și vijelios în finuta lui de moț și a electrizat pe cei prezenți.

Aceeași căldură a stârnit-o și d-na Florica Ștefănescu-Ciura cu delicatele dar vânjoasele sale versuri româneși.

Corul Vidu a executat și alte două cântece, apoi un punct de pian al d-șoarei Schaub și muzica Rgt. Infanterie de sub conducerea d-lui căp. Dimitriu au încheiat pioasa solemnitate, dela care am ieșit toți mai curați, mai buni și mai dârji în voința de luptă.

Inclinarea dela Lugoj trebuie să fie începutul unui drum plin de mai mare curaj și de afirmări bărbătești,

I. Urcanul

Curierul Bibliotecii „Astra”

Delegații Căminurilor Culturale care au primit deja bibliotecă sunt rugați să treacă pe la sediul Despărțământului Județean pentru a-și ridica și suplimentul de 27 volume.

ANUNȚ

Institutul Cartografic „UNIREA” Brașov, Str. Lungă 20, angajează imediat copii: fete și băieți, în vârstă de peste 14 ani cu un salariu minim de Lei 650 săptămânal — plus eventuale ore suplimentare.

De vânzare 1 garnitură de salon baroc și un pian Bösendorfer. — Fântâna Roșie No. 5 et. I. (lângă Șaguna).

Icoane pe sticlă

cumpără Muzeul „Astri” Brașov, (B-dul Regele Ferdinand No. 12), oferind, în schimb, și icoane pe hârtie.

106 ani de luptă românească are „GAZETA TRANSILVANIEI”

Tipografia „Astra” Brașov caută

Legători români

a se adresa la Biroul Tipografiei Brașov Strada Lungă No. 1

Gazeta Transilvaniei

E susținută de abonații ei. Asociațiunea „Astra” Brașov împlinește tot ce nu se ajunge. Se gândește cineva la asta?

Colaboratorii

noștri sunt rugați să ne trimită articole scurte.

Cant stăpân milos pentru doi câni șorecari ne-veritabili dar buni și credincioși.

TIPOGRAFIA

„ASTRA”

Execută orice tipăritură sau lucrare de legătorie

Telefon 1102

Aveți încredere într'o întreprindere curată românească.

Atelierele: Str. Lungă No. 1. (în curtea cinematografului „ASTRA”)

Informațiuni

Vizita Românilor de peste Bug

Orașul nostru a avut două zile de intensă bucurie sufletească primind și adăpostind pe cei 30 reprezentanți ai celor 15 sate românești de dincolo de Bug.

Ei sunt solia insulei românești așezată în acele îndepărtări încă din vremea Țarinei Ecaterina, iar nostalgia și dorul de părinți și frați, trezit în ei, ne face mare plăcere. Un grup de bărbați și femei, de toate vârstele și condițiile sociale, care, și-au păstrat comoara sufletească cea mai de preț, limba, nealterată și inima plină de vibrațiile simțirilor frațești.

Au sosit sub conducerea d-lui N. Profeșcu din Ministerul Propagandei și au fost primiți cu multă căldură de oficialitatea și publicul brașovean care, prin d-l subprefect A. Comanescu le-a urat bun sosit între noi.

Sâmbătă au vizitat comunele Codlea și Vlădeni, unde s'au interesat de organizațiile gospodărești, cum și de școală și biserică. Vlădărenii, prin inimosul lor părinte Al. Florea le-au oferit un rând de odăjdii bisericești.

Aici i-a întâmpinat și un pluton de prizonieri ruși, care i-au informat de bunul tratament de care se bucură între Români.

În Brașov elevii liceelor Dr. Meșota și Șaguna le-au făcut o călduroasă manifestație de simpatie, cântând cântece patriotice care i-au mișcat până la lacrimi. Publicul numeros a ovaționat îndelung pe oaspeți.

La masa oferită în Restaurantul „Victoria” le-au spus cuvinte calde de dragoste d-nii Prefect col. D. Craiu, prefectul județului, protopopul Dr. Stinghe și magistratul Dârlea. După cuvântul cuminte al unui primar de peste Bug le-a răspuns cu multă căldură d-l primar al municipiului N. G. V. Gologau, care le-a spus că-i privim ca frați ce-au venit să-și vadă frații și părinții.

Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române, filiala Brașov organizează și anul acesta în ziua de 25 Martie (Bunavestire) la orele 11 și jum. a. m. în sala Teatrului „Astra” un festival religios cu următorul program:

1. Cuvânt de deschidere rostit de Părintele Protopop Aurel Nistor parohul bisericii din Brașovul Vechiu.

2. Coruri și recitări executate de elevele și elevii liceelor Principesa Elena și Dr. I. Meșotă.

Comitetul face un călduros apel către onor. public brașovean să onoreze acest festival cu prezența lui în număr cât mai mare.

Vizita d-lui General Hansen la Brașov

D-l general Hansen, șeful misiunii militare germane din România însoțit de întregul său stat major, a vizitat zilele acestea orașul nostru.

Au fost primiți și conduși de către d-l prefect col. D. Craiu și d-l subprefect A. Comanescu.

Evenimentele politice

Aspectul politic în împrejurările actuale poate fi prea bine caracterizat în urma discuțiilor create prin vizita d-lui Anthon Eden, ministrul de externe britanic în Statele Unite.

După cum s'a putut deduce din succesiunea telegramelor de presă, această vizită a avut două obiective precise, de egală însemnătate și în perfectă concordanță, anume: stabilirea raporturilor dintre Statele Unite și Uniunea Sovietică și stabilirea unui plan de acțiune militară pentru lunile următoare.

În îndeplinirea misiunilor sale, ministrul de externe englez a folosit toate mijloacele, trecând chiar la unele transparente amenințări, pe care le-a trimis americanilor prin glasul autorizat al ziarului englezesc „Times”. Acesta, a avut în cursul ultimelor săptămâni o atitudine prea puțin obișnuită în lunga lui activitate, publicând articole menite a clarifica pe fiecare din taberile aliate în parte. Americanilor le-a cerut înțelegere și mai puțină grandomanie; Englezilor le-a cerut să țină seamă de factorul rusesc, care ar urma să joace un rol important în politica de după războiu; iar Rușilor le-a atras atenția să fie mai îngăduitori în pretențiunile lor față de statele învecinate. În sfârșit „Times” și după el toată presa anglo-saxonă care l-a comentat, și-au dat osteneala cea mai vizibilă pentru a ne desvălui armonia care domnește în tabăra aliaților.

Un comentariu al ziarului japonez „Mainichi Shimbun”, retransmis de agenția oficială japoneză „Domei” întregește acest aspect. Referindu-se la cunoscutele declarații ale ambasadorului Standley, ziarul prezintă cifrele materialului furnizat de Statele Unite către Soviete și subliniază că aceste cifre au fost date numai de sursele americane și este puțin probabil că toate tancurile și avioanele au ajuns pe teritoriul rusesc, submarinele germane făcându-și pe deplin datoria. Dar, adăogă același ziar, presupunând că ar fi ajuns toate, cifrele publicate de americani apar ca derizorii față de sacrificiile făcute de Ruși. De altfel Rușii nu socotesc operațiile din Africa drept un al doilea front și cred că dacă aliații ar intenționa să facă o cauză comună cu ei, ar trebui să deschidă cu adevărat al doilea front. De aceea Moscova nu este cătuși de puțin dispusă să ducă la îndeplinire planul d-lui Roosevelt, decis să transforme U.R.S.S. într-o mașină de oameni pusă să lucreze pentru interesele anglo-saxone și aceasta cu atât mai mult cu cât Statele Unite vor să domine lumea după războiu.

Anglia și Statele Unite — adăogă ziarul „Mainichi Shimbun” — se tem astăzi ca Rusia să nu adopte o poziție

de independență față de aliați. Dar această teamă nu poate opri adversitatea dovedită de cercurile oficiale americane față de Rusia sovietică. Ziarul japonez crede că, deosebirea de vederi dintre Moscova și Washington n'ar putea fi rezolvată nici printr'o vizită a d-lui Roosevelt în Rusia și nici printr'o creștere a livrărilor de material.

Este abilă încercarea propagandei americane care a anunțat zilele trecute că ar exista probe că Japonia a livrat Rusiei sovietice 25 mii tone de cauciuc și 10 mii tone de metal wolfram.

De sigur că americanii încearcă să provoace în tabăra Axei neînțelegeri, însă nu au reușit să schimbe întru nimic raporturile lor normale de aliați.

În această atmosferă discursul d-lui Winston Churchill, premierul britanic, pare prea optimist.

După o îndelungată tăcere, glasul Fuehrerului Adolf Hitler exprimă hotărârea unei Europe care nu se abate din drumul destinului său.

Atât din punct de vedere politic, cât și din cel militar, discursul Fuehrerului are o importanță deosebită. Politicește, el constată adâncă identificare a puterilor occidentale democratice cu bolșevismul. Din punct de vedere militar se constată clar că perioada de criză pe care a suferit-o armata germană a trecut, nu numai prin stabilirea frontului, dar începându-se și aplicarea acelor măsuri „care în viitoarele luni să ne asigure iarăși succesul, până la victoria finală”.

Ca țel al războiului puterilor Axei, Fuehrerul a amintit hotărârea de a menține substanța de omenie a Europei, continent de unde au plecat toate valorile din vremurile cele mai îndepărtate.

Comentarii din Berlin consideră foarte impresionantă profeția Fuehrerului, că la sfârșitul acestui războiu nu Germania, sau statele aliate cu ea, vor deveni victime ale bolșevismului, ci, acele țări și popoare care s'au aliat cu el.

Nu vom trece cu vederea discursul de mare ecou al d-lui Saracoglu, primul ministru al Turciei. Interpretat în toate felurile, acest discurs nu poate fi decât o nouă expresie a intențiilor de neutralitate ale republicii turcești. Cuvintele pline de elogi aduse Angliei, precum și expresiile amicale pentru America, nu pot reprezenta mai mult decât dorința de a se bizui pe încrederea celor două state în atitudinea ei de neutralitate și a le avea protectoare față de intențiunile agresive ale Moscovei.

Situația pe fronturi

Deși operațiunile de pe frontul de răsărit nu au scăzut de loc în importanță, frontul din Tunisia trece din nou în actualitate. După ultimele informațiuni, armatele anglo-americane, completate cu formațiuni mai puțin importante franceze, ar fi gata de acțiune și s'ar putea ca în momentul când apar aceste rânduri un nou asalt anglo-saxon asupra forțelor Mareșalului Rommel să fi început.

Această situație nu găsește nepregătite trupele Axei care, după acțiunea ofensivă care a zădărnicit posibilitățile de acțiune ale celor trei armate anglo-americane în timpul când frontul rusesc era în mișcare favorabilă pentru aliați,

are astăzi un plan defensiv studiat pentru toate eventualitățile ce se pot ivi în cursul unei mari bătălii.

Toate luptele care s'au desfășurat până acum în Africa de Nord, nu au fost decât un prolog al luptei hotărâtoare ce se va desfășura zilele acestea și prin care aliații vor încerca să obțină deciziunea Pasivitatea relativă de până acum, în toate sectoarele frontului tunisian a fost folosită pentru a face regrupările și aprovizionările necesare în vederea luptei celei mari. Anticipațiuni asupra acestei lupte n'ar avea nicio valoare, armele și capacitatea celor doi mari comandanți, Mareșalul Rommel și

de **Mardare Mateescu**

generalul von Arnim fiind singurele care vor hotări.

Să nu se uite, că Mareșalul Rommel, pe care însăși statistica americană l-a situat în fruntea celor 10 generali din lume, este omul surpriză, care cunoaște perfect legile de fier ale tacticii și strategiei, dar care nu se slăbește să le aplice și să le modifice așa cum îi dictează împrejurările.

Pe frontul din răsărit, în ce privește rezistența germană situația este neschimbată.

În sectorul nordic și central, presiuni rusești în câteva puncte, ca de exemplu la Viasma și Staraiia Rusa. În sectorul central aceeași presiune asupra forțelor care apără Orelul. În sectorul de Sud Rușii părăsesc pas cu pas terenul, sub apăsarea contraatacului german.

Orașul Bielgorod a fost ocupat în întregime de trupele germane, care acum largesc zona de acțiune în jurul acestui oraș. Forțele germane continuă să apese asupra apărării rusești în sectorul Iziium și de-a-lungul râului Mius, cu intenția de a zdrobi rezistența rusească într'un sector de o importanță deosebită.

În încercările făcute la Sud de Viasma, sovieticii au pierdut o întreagă brigadă blindată și au lăsat pe câmp peste 1000 de morți. Lângă Novgorod, la Nord de lacul Ilmen, focul defensiv german a zădărnicit atacul a trei divizii de gardă sovietice și a împiedecat pe aceștia să facă orice mișcare serioasă în sectorul dela Sud de lacul Ladoga, unde au încercat să străpungă brăul de încercuire din jurul Leningradului.

Un amănunt interesant în desfășurarea luptelor de pe frontul din răsărit îl constituie faptul că, de unde în mod normal sectorul de Sud ar trebui să fie acum în plin desgheț, iar cel din Nord să fie încă înghețat, turburările atmosferice au făcut ca în Sud să domnească un ger care îngheață puternic terenul, iar la Nord soarele puternic înmoaie foarte mult șoselele și câmpurile.

Din această cauză sovieticii nu pot întrebuița decât foarte greu armele blindate, pe câtă vreme înaintarea germană dela Sud se face cu ușurință cu tancurile de-a-lungul șoselelor înghețate.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION BOZDOG

Redacția și Administrația
B R A Ș O V
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual Lei 300
Autorități și Societăți Lei 600
Membrii „Astrei” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 150